

MH3 1644

VAKOK VILÁGA

A Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének

FOLYÓIRATA

Főszerkesztő: Dr. Vas Tibor
A Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének elnöke
Felelős kiadó: Dr. Bódi István főtktár
Szerkesztő Barna Zoltán

Kiadóhivatal:
Budapest XIV., Május 1. út 47.
Telefon: 210-440

XXXIX. évfolyam

1978. október

ISSN 0209-6765

V A K O K V I L Á G A

A Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége folyóirata

Főszerkesztő: Dr. Vas Tibor elnök
 Szerkesztő: Barna Zoltán
 Felelős kiadó: Dr. Bódi István
 Kiadóhivatal: 1146 Budapest, Május 1. ut 47.
 Telefon: 210-440

=====

T a r t a l o m j e g y z é k:	oldal:
Dr.Vas Tibor: Néhány aktuális kérdés	2
Elnökségi ülés	3
Megyei szervezetek életéből	
Joódy Anna: Győr-Sopron megyei tudósítás	4
Nádai József: Békés megyei tudósítás	
Csik Lajos: Tudósítás Somogy megyei szervezeteink életéből	5
Fórizs László: Tudósítás Karcagról	6
Néray Lajos: Jubileumi visszaemlékezés Debrecenből	7
Bertolt Brecht: A legyőzhetetlen felirat Fordította: Eörsi István	9
Vak költők versei	
Szilágyi Anna: Öregek, Béke	10
Napirenden a rehabilitáció	
Dr.Katona Ferenc: Siegfried Lenz: Németóra	11
Dr.Falvai Ferenc: Jogi rovat Néhány új rendelkezés a szerződéses és kártérítési jog köréből	13
Dr.Domonkos János: "Életemről-munkámról" Bemutatjuk Ámon István nyugdíjas zenész sorstársunkat	14
Kiss János: Törődjünk többet egészségünkkel A leukaemia	16
Gerdelics Ferenc: Közlekedési rovat Görgényi Miklós: Pécs és közlekedése /I.rész/	17
György Tamás: Technikai rovat A telefon. /XI.rész/	18
Dénes József: Sportrovat Lak István: Turistáink Lengyelországban	19
Kuminka Györgyné: Uttörőrovat	21
Felhívások	23
Közlemények	24

Dr. Vas Tibor:

Néhány aktuális kérdés

Havannában tartották a XI. Világifjúsági Találkozót. Ez volt az első eset, hogy amerikai kontinensen jöttek össze a fiatalok, a földrész egyetlen szocialista államában. Több, mint 100 országból különböző világnézetű és pártállású delegátusok találkoztak. Számos nemzetközi szervezet képviseltette magát és a hivatalos küldöttek mellett egyéni alapon is sokan vettek részt a találkozón. Több, mint 16.000 fiatal gyűlt össze. Jelentősek voltak a nyílt politikai viták, amelyeken a legkülönbözőbb álláspontok csaptak össze. Külön kiemeljük Fidel Castro elvtárs beszélgetését az amerikai fiatalokkal. Ebben éles különbséget tett az amerikai nép és az amerikai kormány között, bírálva az Egyesült Államok Kuba-ellenes politikáját. A VIT-en kulturális rendezvények is voltak, tánc, zene, szórakozás, ahogy a rómaiak mondták, "utile cum dulce", a hasznost a kellemessel kötötték össze. A VIT alaphangját a politikai jelleg határozta meg, a szolidaritás, a harc a tömegpusztító fegyverek, a kolonializmus és neokolonializmus ellen, harc a világbéke mellett. Ebből a szempontból is nagyon eredményes volt a Világifjúsági Találkozó.

. . . .

Brezsnyev elvtárs a Krimben hét szocialista ország marxista-leninista pártjának első titkárával, illetve főtítkárával folytatott külön-külön megbeszélést. Az SZKP Politikai Bizottsága jóváhagyta Brezsnyev elvtárs tárgyalásait. Ezek a megbeszélések elmélyítették a testvérpártok együttműködését, amelynek jelentőségét növeli, hogy erre bonyolult nemzetközi helyzetben került sor. Kitűzték a további közös feladatokat és a realizálásnak módszereit is meghatározták. Ezek a krimi megbeszélések most már tradicionálisakká váltak és kihatnak nemcsak a testvérpártok munkájára, hanem a pártok által vezetett államok együttműködésére is.

. . . .

Az Összehasonlító Nemzetközi Jogtudományi Akadémia X. Világkongresszusát Budapesten tartották 1973. augusztus 23-28-ig. Ez volt az első alkalom, hogy ez az Akadémia szocialista országban tartotta kongresszusát és ennek helyéül éppen hazánkat választották ki. Dr. Markója Imre igazságügyminiszter elvtárs az ünnepélyes megnyitón kiemelte, hogy ezzel a választással az Akadémia a magyar jogtudomány, törvényhozás és joggyakorlat magas színvonalát ismerte el. Több kontinensről kb. 600 küldött vett részt az értekezleten, a magyar delegátusokat nem számítva. Az Elnökség véleménye szerint ez volt eddig az Akadémia legnépesebb kongresszusa. Az ünnepélyes megnyitó és záróülés plenáris volt. Az érdemi munka szekciókban folyt. A tanácskozásokon aktívan részt vett e sorok írója is. A referátumokat élénk vita követte, amelyben különböző álláspontok ütköztek össze. A kongresszuson a tőkés és szocialista országok mellett a fejlődő országok képviselői is részt vettek, így különösen élénk volt a nemzetközi

jog és világgazdaság, az emberi jogok, a pozitív jog fogalma egyes témáival foglalkozó munkaértekezlet. A konferencia néhány kérdés tisztázását elősegítette és ez jó példája annak, hogy a nemzetközi életben a tanácskozások szerepének jelentősége nő.

A Nemzetközi Összehasonlító Jogi Akadémiai augusztus 23-án, Budapesten tartott közgyűlésén Dr. Szabó Imre akadémikus, egyetemi tanárt, az MTA Allam- és Jogtudományi Intézet igazgatóját egyhangúlag elnökévé választotta.

. . . .

Az ENSZ-nek, a gyermekek /1979/ és a fogyatékosok /1981/ nemzetközi évére vonatkozó határozata, a humánus szellemében mozditja elő a nemzetközi együttműködést.

Ezek a határozatok is a béke ügyét szolgálják. Az ENSZ és különböző szervei több helyen folytatnak tárgyalásokat a leszerelés és a béke érdekében. Waldheim is, az ENSZ főtitkára rendszeresen maga nyitja meg ezeket az értekezleteket, hogy ezzel is hangsúlyozza jelentőségüket. A Salt tárgyalásokról elmondhatjuk, minden remény megvan arra, hogy a közeljövőben eredményesen fejeződik be a tárgyalások jelenlegi szakasza.

- . - . -

Elnökségi ülés

Szövetségünk Központi Elnöksége 1978. szeptember 7-én ülést tartott. Jelen voltak: Dr. Vas Tibor elnök, Dr. Bódi István főtitkár, Csengeri József, Dr. Jáksó László, Kalapos Béláné, Kuminka Györgyné, Pinviczki György, Dr. Solymos Gyula, Dr. Szabó Károly, Dr. Széll Lajos, Szemerédi István, Zichó József elnökségi tagok, valamint Daru Geróné osztályvezető-helyettes és Barna Zoltán lapunk szerkesztője.

Dr. Vas Tibor elnök megnyitotta a tanácskozást és felkérte Antal Gézánét, szövetségünk főkönyvelőjét, hogy költségvetésünk féléves teljesítéséről tartsa meg beszámolóját.

A tájékoztatás részletes volt, kiterjedt a szövetség egész gazdasági tevékenységére. Intézményünk 8 millió forintból gazdálkodik. Ebből közel két milliót költünk a vasuti utaztatásra, Balatonboglári üdülönket rendszeresen karbantartjuk, az idén is 250 ezer forintot fordítottunk erre a célra. Azoknak a megyei szervezeteknek, amelyek új helyiséget kaptak, segítséget nyújtottunk a berendezéshez, stb. Az 1978. évi költségvetési ellátmányunk 53 százalékát használtuk fel az első félév végéig. A beszámolóból megállapíthattuk, hogy a szövetség munkájának minőségi fejlődését a gazdasági munka nagymértékben előmozdította. Meg kell még említenünk, hogy a közművelődési alapból 300 ezer forintot kaptunk, melyet egy új hangverseny-zongora vásárlására és pontirású könyveink bekötötésére használunk fel.

A Központi Elnökség a beszámolót elfogadta és megvitatta.

A 2. napirendi pontban megtárgyalta a testület a szövetség fennállásának 60. évfordulója alkalmából rendezendő kiállítással kapcsolatos tennivalókat. Kijelölte a lebonyolításért felelős személyeket.

A 3. napirendi pontban a titkári, adminisztrátori értekezlet programja került megtárgyalásra.

A 4. napirendi pontban Dr. Vas Tibor elnök tájékoztatója hangzott el az Országgyűlés Rehabilitációs Albizottságának munkájáról. E témához az elnökségi tagok közül többen hozzászóltak. /Az értekezletről jelen számunkban tudósítást közlünk./ Az elnökség a tájékoztatót elfogadta.

Ezután néhány bejelentésre került sor, majd Dr. Vas Tibor elnök zárszavával az elnökségi ülés véget ért.

- . - . -

Megyei szervezeteink életéből

Joódy Anna:

Győr-Sopron megyei tudósítás

Bensőséges ünnepség keretében bucsuztatták május 11-én Győr-Sopron megyei szervezeteink adminisztrátorát.

Dr. Szentgáthy Jenő tiz évvel ezelőtt lépte át először az akkori helyiség küszöbét, és az eltelt évek alatt aktív részese volt annak a fejlődésnek, melynek eredményeként ma tágas, barátságos iroda- és klubhelyiség fogadja a látogatót.

Vállalati jogtanácsosként ment nyugdíjba annak idején, de szorgalma, munkaszeretete "tiltakozott a nagy szabadság" ellen. Azt a pontosságot, lelkiismeretességet hozta magával, amelyet előző munkahelyén gyakorolt.

Délelőtt a központ nevében Szemerédi István, a szövetség szakmai csoportjának vezetője köszönte meg a tiz évi áldozatos, önzetlen munkát. Délután a tagság bucsuzott Jenő bácsitól. A jókívánások mellett virággal, ajándékkal is kedveskedtek, majd terített asztal, vidám zenészó mellett beszélgettek, felelevenítve azokat a nevezetes eseményeket, amelyek az eltelt tiz év alatt történtek.

Jenő bácsi ezen a napon csak hivatalosan bucsuzott, hisz azóta is gyakori vendége a megyei szervezetnek.

Mi is erőt, egészséget kívánunk a 76 éves Dr. Szentgáthy Jenőnek.

. . . .

Nádai József:

Békés megyei tudósítás

Az Eperjesi Rokkant Szövetség meghívására június hó 9-étől öt napot töltöttünk Szlovákiában. Kora reggel érkeztünk Eperjesre. A vasuti állomáson a Rokkant Szövetség vezetősége várt bennünket. A kölcsönös üdvözlések után szálláshelyünkre mentünk. Másnap a város nevezetességeit néztük meg. Megállapodtunk egy kétnapos autóbusszirándulásban. Azt a szeretetet, amelyben részünk volt, le sem lehet írni. A kiránduláson mindenki részt akart venni. Első nap az utunk a Magas Tátrához vezetett. Utközben Lőcsét érintettük. A Va-

kok Intézetében szívesen fogadtak és a vezető kíséretével mindent megnéztünk. Bucsuzás előtt megmutatták még a modern uszodát is. Majd a Csorba tóhoz mentünk, ahol ebédünket fogyasztottuk el.

Másnap utunk a Duklai szorosban a lengyel határig vezetett. Itt rendkívül érdekes látnivaló fogadja az idegent, valóságos szabadtéri múzeum, mely a második világháború eseményeit idézi. Az ut két oldalán tank, ágyú, repülőgép és légelhárító látható ötletes elrendezésben. Megtekintettük a lengyel határ mellett felépített kilátótornyot és hadimúzeumot.

Köszönjük szlovák sorstársainknak a kedves fogadtatást és a fáradságot nem ismerő segítséget. Bucsuzáskor meghívtuk őket egy magyarországi kirándulásra.

. . . .

Az Eperjesi Rokkant Szövetség 48 tagja július 21-én viszonzotta látogatásunkat. Szeretettel fogadtuk szlovák barátainkat és igyekeztünk mi is megynék nevezetességeit megmutatni, Békéscsaba megismerésére kevés idő jutott. Másnap reggel autóbusszal Orosházára utaztunk. Megtekintettük hazánk egyik legnagyobb üvegyárát. Gyopárosfürdőn megebédeltünk, majd utána Tótkomlóra mentünk. Vendégeinket a Tanács titkára fogadta. Majd megtekintettük a gyógyfürdőt, ahol sokan meg is mártóztak a kellemes vízben. Utunk az evangélikus templomba vezetett, ezt követően a tiszteletes magángyűjteményét néztük meg. Az értékés gyűjteményben sok sirkövet láttunk. Egyedülálló, hogy a szlovák feliratu sirköveken a nevek magyarul vannak kiírva. Ezután a szlovák tájház érdekességeiben gyönyörködtünk. Befejezésül a Tanács a Vöröskereszttel együtt megvendégelte a jóévtágyu kirándulókat. Másnap reggel Gyula várát és fürdőjét kerestük fel. A kellemes fürdés után Békéscsabán a viszontlátás reményében bucsuztunk. A látogatásokkal sok barátot szereztünk.

. . . .

Csik Lajos:

Tudósítás Somogy megyei szervezetünk életéből

Nagyatádi és kaposvári klubdelután

A nagyatádi Aradi uti óvoda Vöröskereszt alapszervezetének patronálásával megyei szervezetünk körzeti csoportja klubdelutánt rendezett 1978. július 13-án a Művelődési Házban.

Mátyás Jánosné elnökségi tagunk, körzeti megbízott nyitotta meg a klubdelutánt és üdvözölte megjelent sorstársainkat és a vendégeket. Megköszönte az óvoda Vöröskereszt szervezetének támogatását és a Városi Tanács Egészségügyi osztálya Szociálpolitikai Csoportjának önzetlen munkáját.

Az asztalok süteménnyel, colával voltak megrakva, ezeket a Vöröskereszt szervezet adta.

Utána magnetofonról nóták csendültek fel. A sorstársak és a vendégek kellemes baráti beszélgetéssel töltötték az időt. A klubdelután az esti órákban ért véget.

. . . .

A kaposvári klubdélután a Dózsa György uti Városi és Járási Sportfelügyelőség klubtermében augusztus 10-én tartottuk meg.

A megyei szervezet elnöke - e sorok írója - nyitotta meg az Unnepséget, üdvözölte a megjelenteket.

A szervezet tagjai kis műsorral kedveskedtek a sorstársaknak és a vendégeknek. Dékány György elnökhelyettes tangóharmonikájával dalokat, operettrészleteket játszott. Majd Juhász Imre - új tagunk - Vajda János Harminc év után című versét és a Vágyak hidja mellett című saját költeményét mondta el.

Szót kért megyei szervezetünk titkára, aki üdvözölte a megjelenteket és egyebek között felhívta a figyelmet az ősszel induló Braille írás-olvasás tanfolyamra, majd egy későbbi igali kirándulásra invitálta az érdeklődőket. Utána e sorok írója élménybeszámolót tartott lengyelországi üdüléséről, mely a lengyel és a magyar vakok szövetsége csereakciója keretében jött létre. /Az ut élményeiről, az üdülés tapasztalatairól lapunk szerkesztőjével együtt - közös cikkben - a későbbiekben számolunk be./

A klubdélután kellemes beszélgetéssel telt el, az idősebbek kártyáztak, a fiatalabbak táncoltak.

. . . .

Fórizs László:

Tudósítás Karcagról

Karcagon a vakok és hallássérültek évek óta közösen tartják meg összejöveteleiket, még pedig havonta két alkalommal.

Minden találkozáson meghívott előadót hallgatunk meg. A hivatalos program után mindig műsor következik. Augusztus 11-én nevezetes találkozó volt, vendégeket kaptunk mindkét szövetségből. A vakoktól Bak Miklós, Kása József és K.Szabó Lukács vezetőségi tagok, a hallássérültek részéről Németh Lászlóné titkár és Ér Istvánné körzeti foglalták el helyüket a hallgatóság között. Előadást Dr.Lovászi Sarolta szemészfőorvos tartott. Ezt követően szép műsor szórakoztatót bennünket.

Kiemelkedő esemény volt mindkét szervezet számára az augusztus 23-i közös kirándulás. Ezuttal Borsod megyébe látogattunk. Voltunk Mezőkövesden, Tapolcán, Miskolcon és Lillafüreden. A nap rövidnek bizonyult a sok látnivalóhoz. Mezőkövesden a gyönyörű múzeum, Lillafüreden az István barlang nagy hatással volt ránk. Lenyűgözött bennünket a hegyektől koszoruzott táj is. Pompás ebédet fogyasztottunk el Lillafüreden a hangulatos Vadászkiért étteremben.

Az autóbuszban oda és vissza tangóharmonika szólt s boldogan daloltak a kirándulók. A kirándulás és az ebéd díjtalan volt, amiért ezuton is hálás köszönetet mondok a Városi Tanács illetékeseknek.

- . - . -

Néray Lajos:

Jubileumi visszaemlékezés Debrecenből

1953-at irtunk, amikor egymájusi reggelen a Városi Tanács utcai hangosbemondója szokatlan felszólítást tett közzé. A felszólítás a városban élő vakoknak és csökkentlátóknak szólt, arra kérve őket, hogy jelentkezzenek a felszólításban megjelölt napon és helyen a Vakok Országos Szövetsége részéről történő nyilvántartásba vétel és egy Helyi Csoport megszervezése céljából.

A Városi Tanács által rendelkezésünkre bocsájtott irodában ezen a napon feleségemmel együtt egész napon át vártuk a jelentkezőket. Mindössze 6-8 sorstárs jelentkezett. A kommunális osztály segítőkész jóindulattal viseltetett irántunk, viszont a sorstársak bizalmatlankok és gyanakvók voltak és nem mertek jelentkezni.

Ezután feleségemmel együtt a következő napokban személyesen kerestük meg otthonaikban azokat, akikről már tudtunk. A meglátogatott sorstársakat sikerült meggyőznünk, ügyünknek megnyernünk és tölük telhetően segítettek is bennünket a további munkánkban.

A megye területén élő vakok felkutatásában a Megyei Tanács Szociálpolitikai Csoportjának vezetője nyújtott jelentős segítséget. Hasonlóképpen a Szemklinika professzora is lehetővé tette feleségem számára, hogy évekre visszamenőleg átnézze a betegnyilvántartásokat és a számunkra fontos adatokat feljegyezze.

Felderítő munkánk eredményéről jelentéseket és névjegyzékeket küldtünk Budapestre, a Vakok Szövetségébe. De talán a legnehezebb feladat volt a megalakítandó csoport részére megfelelő helyiséget szerezni. Nagy nehézségek árán ez is sikerült, kiutaltak egy nagyon rossz állapotban lévő üzlethelyiséget, melynek rendbehozására a szövetség központjából kaptunk anyagi segítséget.

Körülbelül ez volt a helyzet, amikor megérkezett Budapestről Csengeri József sorstársam és barátom, aki mint a megalakítandó helyi csoport titkárjelöltje vette át a szervezés irányítását. A munkát most már hármásban folytattuk. Az irodai munkát a lakásunkon bonyolítottuk le, mivel a hivatalos helyiségünk még nem volt használható állapotban.

Ilyen előzmények után köszöntött ránk 1953. augusztus 12-e, a helyi csoport alakuló és vezetőségválasztó taggyűlésének nehezen várt napja.

A taggyűlésen megjelent a hetven sorstárson kívül a Vakok Szövetségének főtitkára, a Megyei és Városi Tanács Szociálpolitikai Osztályának vezetője és beosztottjai. Az ülésen a főtitkár elnökölt, a meghívott vendégek meleg szavakkal köszöntötték a tagságot és eredményes jó munkát kívántak a megválasztott héttagú vezetőségnek, melynek titkára Csengeri József lett, aki ma is ezt a tisztséget tölti be.

A munka nagy lendülettel folytatódott. A titkár és - az azóta meghalt - Ottó József elnök engedélyt kaptak, hogy a Városi Tanács pincéjéből néhány butorroncsot kiválogassanak, melyekkel berendeztük az irodát, hogy ott folytathassuk a helyi csoport munkáját. A csoport első adminisztrátora a feleségem volt. Kulturális és szociális feladataink mellett komoly munkát jelentett a Szabolcs-Szatmár megyei sorstársak felkutatása, mert akkor ez a megye is a mi működési területünk volt.

Kulturális téren legfontosabb feladatként megszerveztük az első Braille-tanfolyamot, melynek résztvevői közt nemcsak helybeliek, hanem vidéki sorstársak is voltak. Majd néhány év múlva kulturcsoport alakult, melynek megszervezésében és később az irányításában, a műsorok összeállításában, a szerepek betanításában nagy lelkesedéssel és odaadó szeretettel vette és veszi ki ma is a részét Csengeri Józsefné, a titkár felesége.

Szociális feladataink a kezdet kezdetén még munkalehetőségek keresése, tagtársaink részére munkahelyek felkutatása volt, de emellett megkezdődhetett a nehéz anyagi körülmények között élő tagok segítése is. Telefonkezelők kiképzése is folyamatosan haladt. Ezek elhelyezése eleinte mindenütt ellenállásba ütközött.

Jelentős év volt az 1966-os, mert április 1-én megnyílt a Nagyerdőn a vakok debreceni intézete, melynek gondnoka Csengeri Józsefné lett. Itt nyert elhelyezést a tizenhat kárpitostanuló, akiknek kiképzése ugyanebben az évben szeptember 1-én kezdődött, mint új ipari szakma vakok és gyengénlátók számára. Említést érdemel, hogy 1972-ben új debreceni intézménnyel gyarapodott az országos vakügy, amikor megnyílt a Gyengénlátók Általános Iskolája.

Mikor ezt a visszaemlékezést írom és gondolatban végigjáróm a megalakulásunk óta megtett 25 éves utat jóleső érzés fog el; joggal állapíthatom meg, hogy igen jelentős a fejlődés. A megyei szervezet adminisztrációs és kulturális munkája már új, két szobából álló, csinosan berendezett, kényelmes helyiségben folyik. Itt jó körülmények között történik a Braille-oktatás, valamint a kulturcsoport felkészülése, hogy az elmúlt évek során sorozatosan elért sikeres szereplések után újabbak és újabbak következheszenek.

A negyedszázaddal ezelőtt alakult megyei szervezet taglétszáma közel jár az 1.700-hoz. Közülük több, mint háromszázan dolgoznak ma, ezen belül ötvennyolcan telefonkezelők, a többieket a Magyar Gördülőcsapágy Művek, a Biogál Gyógyszergyár, a Medicor, valamint a Vakok Intézetében lévő dobozkészítő üzem alkalmazza. Az értelmiségiek közül hárman jogászok és végzettségüknek megfelelő munkakörben dolgoznak.

Örvendetes eredményeink mellett fájó szívvel gondolunk azokra a tagtársakra, akiket időközben elragadott a kérlelhetetlen halál, emléküket kegyelettel őrizzük.

Végül, de nem utolsó sorban illesse elismerés mindazokat, akik megalakulásunktól a mai napig segítségünkre voltak és vannak, a közösség érdekében kifejtett munkánkban hathatósan támogattak bennünket.

A 25 év alatt megtett utra emlékezünk a szeptemberi ünnepi taggyűlésünkön a város legszebb előadótermében, a Bartók teremben.

Bertolt Brecht:

A legyőzhetetlen felirat

Fordította: Eörsi István

A világháboru idején
Olaszországban a San Carlo-i börtön egyik zárkájában,
Melyben hemzsegték a letartóztatott katonák,
részegek és tolvajok,
Egy szocialista katona tintaceruzával a falra kaparta:
Éljen Lenin!
Egészen fent a félhomályos zárkában, alig láthatóan,
De óriási betűkkel.
Mikor az őrk észrevették, mázolót küldtek oda,
S ez hosszunyelű ecsettel átpingálta a fenyegető
feliratot.
De mivel a mésszel csak a betűket huzta át,
Most méssz-írás hirdette a falon:
Éljen Lenin!
Ekkor az őrk egy kömüvest küldtek késsel a felirat
ellen.
S ő betüről betüre kikaparta, egy óra hosszat dolgozott.
És mikor elkészült, fent a zárkában, immár
szintelenül,
De mélyen a falba vésvé állt a legyőzhetetlen felirat:
Éljen Lenin!
Most távolítsátok el a falat! - mondta a katona.

- . - . -

Vak költők versei

Sorozatunkban most új névvel találkozunk olvasóink. A debreceni Vakok Állami Intézetében élő és jelenleg 81 éves, kitűnő egészségnek örvendő Szilágyi Anna sorstársnőnk eddig mintegy 500 verset írt, közülük jó néhány különböző lapokban már napvilágot látott. Őszintén reméljük, hogy Szilágyi Anna költeményei megnyerik az irodalombarátok tetszését.

. . . .

Öregek

Megannyi fáradt, messziről jött élet,
Ahogy bágyadt szemmel a jelenbe néznek.
Fehér hajuk közt bujkál az idő,
Multba merengnek, mely vissza sohasem jó.

Az arcukon mély kusza barázdák,
mint titkos térkép hogy utjuk' megjárták.
Tudnának is ők oly sokat mesélni,
Hogy hogyan kellett, s hogy kellene élni.

De csak elnéznek, botra támaszkodva,
Tudják, hogy minden mindhiába volna.
Mert az életet tanulni nem lehet,
S mért vitatkozzék a vég és a kezdet?

Majd megtanulják mikor végigélik,
S akkor aztán őket is megértik.

. . . .

Béke

Itt kering, mint fehér galamb,
s tépi ármány,
tépi a szél, alig piheg olyan bágyadt
és szivéből csöpög a vér.

De megfognám két kezembe, gyógyitgatva,
puhán, lágyan
S marasztalnám, kérlelgetném, szálljon már le
e világra.

De csak kering egyre egyre,
Nem találja sehol helyét,
S nézi vágyon, szomjuhozva féltve őt az emberiség.

- . - . -

Napirenden a rehabilitáció

Becslések szerint, mintegy 600 ezer csökkent vagy megváltozott munkaképességű fiatal és felnőtt figyel fel joggal, ha valamilyen formában szó esik a rehabilitációról. A társadalom hasznos tagjává válásuk azonban nem gond nélküli - állapította meg közelmúltbeli ülésén az Országgyűlés szociális és egészségügyi bizottságának másfél évvel ezelőtt életre hívott rehabilitációs bizottsága. A tanácskozáson - amelyen részt vett Raffai Sarolta, az országgyűlés alelnöke, Radnai Éva Fejér megyei képviselő, a Rehabilitációs Albizottság elnöke fűzött szóbeli kiegészítést az írásos beszámolóhoz.

Utalt arra, hogy a rehabilitációra szoruló 600 ezer ember között nagyjából egyenlő arányt képviselnek a született fogyatékosok, a rokkant nyugdíjasok, és a szakmájukban már nem, de valamilyen más munkaterületen még foglalkoztathatók. A rokkant nyugdíjasoknak azonban csak mintegy tíz százaléka tevékenykedik a szakmájában vagy azonos értékű munkakörben, 20 százalékuik alacsonyabb szintű munkát lát el, 70 százalékuik pedig nem dolgozik. A szociális szempontokon, s egyéni érdekeken túl a népgazdaság munkaerőhelyzete is szükségessé teszi, hogy biztosítsák számukra az egészségi állapotuknak megfelelő foglalkoztatás feltételeit. A társadalombiztosítás rendszere azon-

ban nem teszi érdekeltté a rokkantakat abban, hogy munkát vállaljanak és ehhez bizonyos átképzésben vegyenek részt. Ráadásul a munkáltatók is kevéssé érdekeltek a csökkent képességűek foglalkoztatásában.

Az albizottsági tagok megkülönböztetett figyelemmel vizsgálták a rehabilitációra szoruló fiatalok helyzetét. Megállapították, hogy az állam jelentős összegeket költ a fogyatékos gyermekek képzésére, de jórészt szakmunkásokká formálásuk, pályairányításuk és szervezett elhelyezésük megoldatlan. A mezőgazdaságban, elsősorban a termelészövetkezetekben rokkanttá váltak életkörülményeit vizsgálva felhívták a figyelmet arra, hogy - a megelőzés érdekében is - szükséges az ipari üzemekhez hasonlóan üzemegységügyi hálózat kiépítése.

- . - . -

Dr.Katona Ferenc:

Siegfried Lenz: Németóra

/A tudatregény a háboru utáni európai irodalomban./

A Gruppe 47 tagjai soha nem hagyhatják abba az 1933. és 1945. közötti időszakban lejátszódott események ábrázolását. Nem tehetik, mert a háboru nemcsak az átélőkben hagyott nyomot, hanem az 1945. után születettekben is ott rejtőznek átkos maradványai.

S.Lenz, aki G.Grass-salegykoru, ugyancsak 1927-ben született, magában hordja korosztályának háboru hagyta jeleit. Hat éves volt a fasizmus győzelemre jutásakor és tizennyolc, tehát a legérzékenyebb koru ifju az átkozott rendszer bukásakor.

Miként "az elveszett generáció" írói az első világháboruban: Arnold Zweig, Remarque, stb. nem szabadulhatnak az átélt borzalmaktól, ugy köttodik S.Lenz is ifjuságának lángoktól perzselt korszakához, melyről nem lehet eleget beszélni.

Itt több az irodalom egyszerű visszaemlékezésnél, lelkiismeretretté lesz. A magyar olvasó eddig három kötetét ismerhette meg a Németóra című regényén kívül. A büntelenek a Nagyvilág című folyóiratunkban jelent meg. A Városszerte beszélők, a Világító hajó és a Példakép című regényei is mind háborus témájuk, illetve problematikájuk a háboru eseményeivel terhelt.

Az olvasni szerető ember elé tárul a Németóra című művében a lelkiismeretes kisember bünné torzult kötelességtudása, a III. Birodalom tenyérynai földrajzi egységén mindaz, ami a fasizmus utolsó éveiben az igaz kultura, az igaz művészet, a fasizmus félelméből származó megsemmisítő rettegés és szörnyűség volt.

A regény 11 évet ölel fel. Két sikon fut a cselekmény. Az egyik sikon 1943-44-ben játszódik le. Nansen impresszionista festő szükebb szülőföldjén kísérli meg átélni a borzalmakat. Egykori fedezőjével együtt áldozatul esik a körzeti rendőr parancsvégrehajtó lelkiismeretességének, aki a hatalom gyakorlásában már emberiség elleni bünt követ el.

A másik sik 1953-54-ben pereg le. Siggí Jepsennek, aki büntetését tölti egy ifjúsági rabintézetben, németórán dolgozatot kell írnia a kötelességről. Füzetét az óra végén azonban üresen adja be. Ebből születik a regény.

Az igazgató határozott pedagógiai szándékból büntetésként szabályában iratja meg vele a több, mint 600 oldalassá növő dolgozatot. A regény folyamán egy pszichológussal is megismerkedünk, aki Siggit szeretné igazolni.

Siggí lelkiileg sérült, mert az apja az a rendőr, aki a városból kapta a parancsot, hogy ellenőrizze Nansen festőt, akinek nem volt szabad festenie, mert képeinek ragyogó színe zavarta a fasizmus sötétségét, ceszaromániás preciziséggel vigyáz a festőre. Nansen a tilalomra azzal felel, hogy kifejti Jepsennek, ő ezentúl gondolatban fest és ragyogó színei a napnál fényesebben fognak világítani. Jepsen ezután kétségbeesetten koboz el tőle mindent, festményeket, vázlatokat, dühödt pontossággal akarná még a gondolatát is elszedni, de ez még a fekete diktatura szolgalelkű képviselőjének sem sikerül.

Belső gyötrődések szövevényében folytatódik a cselekmény. Jepsen lánya megszökik egy epilepsziás zenésszel, aki mellett a szerelem melegében szeretne rátalálni mindarra, amire a rendőrőrmester rideg családjában nem találhatott. A nagyobbik fiú megszökik a katonaságtól és az apja által üldözött Nansennél rejtőzködik. Jepsen őrmesternek már senkije sem marad legkisebb fián kívül, de Siggí is ember. Inge alatt élelmiszert csempész a kamrából, hogy bujdosó bátyjához vigye. Lelkiileg több vonzalmat érez Nansen iránt, mint a kötelességteljesítés betegségében vergődő apja iránt.

Az őrmester Jepsennek mindegy, hogy a festő gyermekkori játszópajtása, felnőttkori barátja, mindegy, hogy míg ő konokul, vakon teljesíti kötelességét, családjá széthull, gyermekei elpártolnak tőle, és az is mindegy, hogy vége a háborúnak, hogy változott a világ, hogy ellenfelévé válik legkisebb, legkedvesebb gyermeke: számára az elfogadott kötelesség alól csak a halál hoz felmentést. A cselekvés helyességét a lelkiismeretes kötelességtudás látszik igazolni. De rideg embertelensége láttán az olvasóban épp az ellenkező érzelem keletkezik. Nem lehet helyes az, ahol papírok szabályozzák az emberi lélek szabadságát. Helytelen az, ahol a vér szavát elnémitja a parancs uralma. Embertelen az, amikor a sötétség támad a világosság ellen.

Itt válik S. Lenz műve az olvasó számára élő lelkiismeretté. Lenz azzal éri el a legnagyobb hatást, hogy ebben a regényben mellőzi az antifasiszta irodalomban kialakult sztereotip helyzeteket, a hatáseltetés patetikus eszközeit.

A modern tudatregény ismét egy remekművel gazdagodott, melyből lesz mit tanulnia az utókornak is.

Dr. Falvai Ferenc:

Jogi rovat.

Néhány új rendelkezés a szerződéses és kártérítési jog köréből.

/III.rész/

A kártérítési felelősség körében is számos új rendelkezés található. A technika és az ipari fejlődés folytán jelentkező környezetvédelmi problémákra figyelemmel rendelkezik egy a módosított Ptk., hogy az emberi környezetet veszélyeztető tevékenység útján okozott kárért az un. veszélyes üzem felelősségét kell alkalmazni. Ugyancsak a környezetvédelemmel függ össze az a rendelkezés is, amely eleve semmisnek nyilvánít minden olyan szerződéses kitötést, amely az életben, a testi épségben, illetve az egészségben okozott károsodásért fennálló felelősséget kívánja előre korlátozni, vagy kizárni.

Új rendelkezés szabályozza az államigazgatási jogkörben okozott kárért fennálló felelősséget is. Nem ritka az az eset ugyanis, amikor pl. tanácsi szervek helytelen intézkedése folytán építési engedélyt adnak ki, vagy ennek kiadását megtagadják, sőt építési tilalmat rendelnek el, stb. s ezek a helytelen intézkedések tetemes kárt okoznak. Az eddigi szabályozás szerint az államigazgatási jogkörben okozott kárért a felelősség csak akkor volt megállapítható, ha az ügyben eljáró államigazgatási alkalmazott felelősségét büntetőjogi, vagy fegyelmi úton megállapították. Ezt a merev korlátot az új szabályozás feloldotta, és úgy rendelkezett, hogy amennyiben az államigazgatási jogkörben okozott kárért a felelősséget a rendes jogorvoslattal nem lehetett elhárítani /tehát megfel-lebbezték a helytelen tanácsi, vagy egyéb államigazgatási határozatot, de az nem járt eredménnyel el/, illetőleg a károsult a kár elhárítására alkalmas egyéb jogorvoslat lehetőségét is igénybe vette. Ilyen esetben a bíróság minden előzetes feltétel nélkül vizsgálhatja azt a tényt, hogy valóban fennáll-e az államigazgatási szerv felelőssége a helytelen intézkedés, illetve jogellenes határozat folytán.

Mindenesetre az ilyen kárigények megtérítésére 1 éves /tehát az általános 5 éves elévülési időnél jóval rövidebb/ elévülési határidőt rendelt a jogszabály.

Új rendelkezés a kártérítési szabályok körében a nem vagyoni kár megtérítése iránti igény megengedése. Gyakori ugyanis, hogy a kár ténye vitathatatlan, pl. egy maradandó testi fogyatékoság okozása folytán a károsult ugyan kimutathatóan nem szenvedett anyagi kárt, mert pl. munkahelye, illetve munkabére a károsodás ellenére is fennáll. Kétségtelen azonban, hogy ilyen esetekben az élet további előre meg nem határozható szakaszában és a változó élet-helyzetek között számos olyan hátrányos helyzetnek lesz kitéve, amely részben anyagi kihatással is fog járni, másrészt pedig e hátrányok elviselése anyagi teherrel ellensúlyozható csupán. /Legalábbis részben./ E körülményekre figyelemmel úgy rendelkezik a módosított Ptk., hogy a károkozó köteles megtéríteni a károsult nem vagyoni kárát, ha a károkozás a károsultnak a társadalmi életben való részvételét, vagy egyébként életét tartósan, vagy súlyosan megnehezíti.

Dr. Domonkos János:

"Életemről-munkámról."

Bemutatjuk Amon István nyugdíjas zenész sorstársunkat.

A szórakozás, a szórakoztatás bármely kérdésének vizsgálata során mindig szem előtt kell tartani, hogy e terület szerves kölcsönhatásban áll társadalmunk fejlődésével, életformájával és alakulásával.

A dolgozó embernek szüksége van tartalmas, elmélyült művelődésre, de mellette könnyed szórakozásra is. A szocialista művelődéspolitikai célja, hogy közkinccsé tegye a kultúra értékeit, s közben fejlessze a szórakozás tartalmát és színvonalát. A művészet értéke és élvezete a szórakozásban is igényesebbé tesz. Ezért olyan szórakoztató művészeti kultúra kialakítására kell törekedni, amely sajátos eszközeivel igényeset, értékeset nyújt. Egyaránt küzdeni kell a szórakoztatás lebecsülése és e szükséglet igénytelen kielégítése ellen.

Ezek a gondolatok jutottak eszünkbe, amikor Amon István sorstársunkról, a szórakoztató zenészek egyik, immár nyugdíját élvező oktatójáról szólunk.

Amon István a család ötödik, legkisebb gyermekeként 1908. aug. 17-én született Budapesten. Jóllehet szülei kávéháznak nevezték kis üzletüket, melynek szűkös és bizonytalan jövedelméből igyekeztek fenntartani magukat, a helyiség inkább egyszerű kávéház volt, mint a szó igazi értelmében vett fényes kávéház. István alig hét éves korában árvaságra jutott. Szomorú tény, hogy mindkét szülő egy hét leforgása alatt hunyt el: 1915-ben.

"Életem kálváriája már 18 hónapos koromban elkezdődött. Édesanyám engem, a földön csuszó-mászó kisgyermeket véletlenül leforrázott. A kezében lévő forró kávé a fejemre ömlött és súlyos égési sebeket okozott. Feltehetően rossz látásom is ide vezethető vissza." Ilyen előzmények után gyenge látással indult az élet rögzös útján, mely a nevelő szülők emberhez nem méltó "gondoskodásán", valamint a József Arvaház keserű kenyereán keresztül 1921-ben elvezetett végére a Vakok József Nádor Nevelő- és Tanintézetébe.

"Szeretetem és vonzalmam a zenéhez már gyermekkoromban megnyilvánult. Négy éves multam, amikor szüleim üzleti zongoráján kis dal-
lamokat nagyon egyszerű kísérettel már el tudtam játszani. Talán nem tűnik szerénytelenségnek: csodámra jártak az emberek. Keserűség fog el, ha arra gondolok, hogy másként alakulhatott volna az életem és zenei kibontakozásom, ha szüleim olyan korán nem halnak meg."

A vakok állami intézetében eltöltött évei alatt sok zenei életműnyben is része volt. Szinte korlátlanul megnyílt előtte a hangszeres csodás világa. Zongora, hegedű, cselló, orgona, mind barátai lettek. Volkóber János tanár hamarosan első hegedűsként szerepeltette a zenekarban. Greisinger István szakavatott irányítása mellett sajátította el a zongoratechnika és összhangzattan fogásait. Jármer Lajos tanár ismertette meg az orgonajáték szépségeivel. Amon István csekély látását felhasználva, látó kottából átmásolta Braille kottára a kántorsághoz szükséges összes zenei anyagot. 1928-ban, amikor elhagyta az intézetet, az esztergomi tanítóképzőben sikeres vizsgát tett egyházzeneből és kántori oklevelet kapott.

Nehéz évek következtek. A két világháború közötti időben ugyan-
is rendkívül nehéz volt a vak emberek sorsa. Nyomor, nélkülözés,
nincstelenség, kiszolgáltatottság és megaláztatottság volt osztály-
részük. Állást, munkahelyet nem kaptak. Ámon István a frissen szer-
zett oklevelével kántorként próbált elhelyezkedni, sikertelenül.

Zenei tanulmányait szerette volna folytatni, de pénz nélkül nem
lehetett. Más választása tehát nem volt: bevonult a gyámolítóba. Ott
éppen akkor volt megalakulóban a vakok Homérosz ének- és zenekara.
Ő is tevékeny tagja lett az együttesnek. Ez csupán elfoglaltságot je-
lentett, de jövedelmet nem. Annyi haszna volt belőle, hogy fedél
volt a feje felett, kapott kosztot és némi ruhaneműt. A naponként
ismétlődő próbák után, szabad idejében szorgalmasan folytatta zenei
önképzését. Az addig megismert hangszereken állandóan gyakorolt,
rengeteg kottát is lemásolt. Ily körülmények közt telt el nyolc ne-
héz év.

"1936. decembere némi változást hozott. Schnitzl Gusztáv tanár
megkért, hogy vállaljam el a sorstársak könnyű- és népzenei oktató-
sát, havi 25 pengőért. Megígérte, hogy a későbbiekben fizetésemelés-
ről is lehet szó, de erre sohasem került sor. Oktatói tevékenységem-
mel kapcsolatosan semmiféle kifogás nem merült fel. Nagyon érdekes
és szép feladat volt, hogy különböző koru és képességű embereket ta-
nithattam. Többségüknek sikerült is munkám nyomán olyan szintet el-
érni, hogy megállták a helyüket a szórakoztató iparban."

Merész tett volt, hogy havi 25 Pengő fixszel ez idő tájt csa-
ládalapításra vállalkozott. Az énekkarban ismerkedett meg későbbi
feleségével. A nehéz éveket még nehezebbek követték. 1938-ban szü-
lettek meg első gyermekei, az ikerlányok. Ámon Istvánnak a szó szo-
ros értelmében éjjel-nappal dolgoznia kellett.

A 25 Pengős havi fizetésből 21 Pengőt kellett lakbérre kifizet-
nie havonta. Napi munkabeosztása: a reggeli óráktól az ének- és ze-
nekar rendelkezésére állt, délután zenét tanított sorstársainknak,
esténként vendéglőben muzsikált hajnali kettőig. Csak így tudta csa-
ládja részére biztosítani a mindennapi betevő falatot.

"A felszabadulást követő kilenc év - 1945-54-ig - sem változ-
tatott lényegesen nehéz sorsomon. Megszületett a harmadik leánygyer-
mekem. Ötödmagam létfenntartásáról kellett gondoskodnom.

Időközben megalakult az OSZK /Országos Szórakoztató Központ/,
amely munkahelyekre közvetítette ki a zenészeket. Megkezdődött a ke-
nyérharc a jobb helyek elnyeréséért. "A" minősítésű kategóriavizs-
gát tettem. 1954-ben végre állandó, szerződéses munkához jutottam.
Nagyon sokat dolgoztam. Családom helyzetén végre sikerült javítanom."

Ámon István szabadidejében sokat dolgozott a Vakok Szövetségé-
nek is. Népzenei és könnyűzenét oktató. A fiatalabb muzsikuskok
egész sora került ki a keze alól. Mindenkinek tudott valami újat,
érdekeset mutatni, amelyet remekül felhasználhatott zenészi pálya-
futásán. Kottákat másolt látóból pontírásba. Szerkesztette és össze-
állította a Könnyű Dallamok című havonként megjelenő pontírásos fü-
zetsorozatot, amelyben muzsikustársai megtalálták a legújabb dalo-
kat szöveggel és harmonia jelzéssel ellátva.

"1960. után ismét nehéz évek szakadtak rám. Az OSZK-tól elég
rossz munkahelyet kaptam: lakásomtól is távol esett. Közben eljárt
fölöttem az idő. 1968-ban kértem nyugdíjaztatásomat. Gondoltam, hogy
mint nyugdíjas dolgozom még egy keveset. Ez a tervem nem sikerült.

Egészségem romlik. Meszesedés és érszűkület alakult ki, amely járássomat teszi rendkívül nehézkesé. Lassanként abbahagytam zenészi pályafutásomat."

Sok fiatal vak muzsikus szeretettel és hálával gondol Ámon tanár urra, aki munkájában pontos, nagy repertoárral és elméleti tudással rendelkező muzsikus, egy egész generációnak szolgál példaképpül.

- . . . -

Kiss János:

Törődjünk többet egészségünkkel!

A leukémia

Tegnap még rövid idő alatt halált okozó, végzetes betegségnek számított, de ma már nem egyszer korszerű gyógykezelés mellett 5-7 évig is tünetmentesek a betegek.

Mi is valójában a leukémia?

A köztudattal ellentétben, nem egyszerűen a fehérvérsejtek számának növekedése, hanem a leukocyta képző rendszer kóros burjánzása. Ez nem nyelvi fontoskodás, hanem rendkívül lényeges meghatározás, ugyanis a fehérvérsejtek enyhe számbeli növekedése fertőzőses folyamatokban természetes jelenségnek számít, ugymond a szervezet védekezési reakciója. Ez a jelenség, semmiképpen nem nevezhető leukaemiának, voltaképpen kóros állapotnak sem.

A leukémia diagnózisában nemcsak a fehérvérsejtek számbeli növekedése a döntő, hanem szerepet játszik a kóros leukocytákban megfigyelhető szerkezeti változás is.

A leukémiák többféle módon csoportosíthatók.

Megkülönböztethető a betegség aszerint, hogy hevenyen, vagy idült formában zajlik le. A krónikus forma jóval gyakoribb, főleg idős korban. Osztályozható a betegség a burjánzó fehérvérsejtek fajtája szerint is. Leggyakrabban az ugynevezett krónikus lymphoid leukémia fordul elő. Ez sokszor gyógyszeres kezelés nélkül is tünetmentes maradhat, sőt nem egyszer csak egy más betegség kapcsán végzett vérvizsgálatkor derül ki. Máskor enyhe gyógyszerekkel hosszú évekig egyensúlyban tarthatók a betegek.

A heveny leukémia szerencsére igen ritka, de ennek kezelésében is vannak jó eredmények, bár itt erős gyógyszeres kezelés mellett is csak 2-3 év a tünetmentes idő.

A leukémia kezelése elsősorban a kóros sejtburjánzást gátló, ugynevezett cytostaticumokkal történik. Ezen kívül adjuvansként lényeges szerep jut az erősítő /roboráló/ vitaminkészítményeknek is.

A leukémiában gyakran alakulnak ki fertőzőses gyulladással járó folyamatok is. Ezek gyógyításában és megelőzésében nagy szerepük van az antibiotikumoknak.

A fehérvérűség okai nem tisztázottak, a feltételezés, hogy a betegséget vírus okozza, ma még nem bizonyított.

A leukémia megelőzése éppen a kóroktan homályossága miatt nem megoldott. Ettől függetlenül bizonyos, hogy az általános erőnlét fenntartásának és a kiegyensúlyozott életmódnak fontos szerepe van. Lényeges lenne ezenkívül a lappangó gyulladások megszüntetése, a gócos mandulák, gennyes fogak eltávolítása, a tünetszegény hurutos lappangó betegségek hatásos antibiotikumokkal történő kezelése. Sajnos nem egyszer ezen latens betegségek az egész szervezetet érintő morbiditások előfutárai.

Gerdelics Ferenc:

Közlekedési rovat

/VISELD A FEHER BOTÓT!/
/

Görgényi Miklós:

Pécs és közlekedése

/I.rész/

Pécs régi város. A háboru előtt is jelentős iparral rendelkezett a bányászat révén, de főként kulturális központ volt. A lakók száma a 35 évvel ezelőtti 70.000-ról a kétszeresénél is nagyobbra nőtt, de ez inkább csak mennyiségi növekedést és zsúfoltságot hozott. A belváros utcaszerkezete megmaradt - itt nem pusztított a háboru - és a mai idők gépkocsiforgalma a keskeny, nagyrészt egyirányu girbe-gurba utcákon halad. Hazánkban Budapesten kívül Baranyában legnagyobb a gépkocsisűrűség. A vakok gyalogos közlekedése ezért rendkívül nehéz a megyeszékhelyen. Nagyon kevesen vannak, akik meg merik kockáztatni a kísértő nélküli közlekedést. Felhívom a figyelmet a véget nem érő utfelbontásokra, a rendkívül keskeny, gondozatlan, toldozott-feltozott járdákra, melyeket egyes utcákban teljesen elfoglalnak a gépkocsik. Sok utcában egyszer csak megszűnik a járda.

A tömegközlekedést kizárólag autóbuszok bonyolítják le. Sok járat van, java részük igen hosszú. A budapesti tempóhoz képest a mi autóbuszaink csak cammognak. A menetdíjat perselybe kell dobni, a viteldíj 2 Forint. A település kelet-nyugati irányu terjeszkedését az északi oldalon hosszan húzódó Mecsek hegység diktálta. A 6-os főut keletről, a vasut nyugatról kerüli meg a hegyet mielőtt eléri a várost. A közlekedés tengelye kétségtelenül a nyugat felé futó 6-os főut nyomvonala. A vasut ettől délre halad.

Aki a főváros felől vonattal érkezik Pécsre, a szerelvény baloldalán szálljon le. Az állomásépület nagycsarnokán keresztül haladva a Lenin térre lehet jutni. A kijárattól balra fordulva - néhány lépés távolságra - több autóbusz indulóállomását találjuk.

A 30-as a Szalai és a Bajcsy Zsilinszky utcán halad a városközpont, a Széchenyi tér felé. Ott leszállva és felfelé haladva érhető el a Járás- Hivatal, magán a téren pedig a Megyei Tanács, ahol a Városi Tanács irodáinak egy részét találjuk. A tér alsó végén két klinika van. A térre egyébként 12 utca torkollik. Tovább utazva előbb a Tanárképző Főiskolához, majd a négyszáz ágyas Szemklinikához jutunk.

A 31-es és 32-es autóbusz a Szabadság és a Rákóczi uton jár, keleti irányba. Az előbbi a szabolcsi Hősök Terére /a város kijárata Komló, Kaposvár felé/, az utóbbi a Mohácsi uton a Hőerőműhöz. A többi járat szintén a belvároson át halad: Széchenyi aknára a 45-ös Pécs-Bányatelepen keresztül /a kórház mellett Lámpásvölgybe/, a 46-os Borbálatelepre, a 48-as Erzsébettelepen át Szamárkutig közlekedik, a 49-es és az 50-es a Pécsbányai Ezeréves felé jár. Ezek mind az észak és kelet irányu végállomások. A 17-es Pécsujhelyre közlekedik. A 40-es megállóját az állomás épületéből kilépve jobbra találjuk, első megállójánál készül az új vásárcsarnok és a Volán

új autóbuszpályaudvara, a jelenlegit is a Bacsó Béla uton innen érjük el, a Szalai uton jobbra kísétálva, a következő megálló már a város tengelyének keleti végén van az un. Budai Allomáson, melyet a helybéliek "Budai vámnak" neveznek. Innen a kelet és észak felé eső valamikor önálló - ma Pécshez tartozó - bányászfalvakba indulhatunk. Istvánkára Szabolcsan, Arpád-tetőn át Hirdre a 12-es; a 13-as a Vasasi Petőfi aknához megy.

/Folytatjuk./

Dr. Vas Tibor:

Külföldön a bíróságok megállapítják a gyalogos felelősségét az általa okozott kárért, ha a gyalogost szándékosság vagy gondatlanság terheli. Ha a látási fogyatékos nem hord fehér botot, akkor a bíróság megállapítja a látási fogyatékos gondatlanságát is, mert így a többi közlekedő személy - akár járművezető, akár gyalogos - kellő időben nem ismerhette fel, hogy az illető vak, vagy gyengénlátó és ennek következtében károk keletkezhetnek. Tulajdonképpen szabálysértést követ el az a látási fogyatékos, aki nem hordja a fehér botot, mert ezáltal a közlekedés biztonságát veszélyezteti.

György Tamás:

Technikai rovat

A telefon

/XI. rész/

Mint az előző részben említettem, a keresztrudas központ ki fogja szorítani a forgógépes központot. Ez a folyamat napjainkban zajlik le. Nagyobb központoknál az egyes kapcsológépek csoportokban vannak összefogva. A sok számjegyű szám első jegyei a csoportokat választják ki, és az utolsók segítségével található meg egy csoporton belül maga a hívni kívánt állomás. Azt hogy bizonyos előfizetői létszám mellett hány gépre és hány összekötő vonalra van szükség, azt a biztos működés és a takarékoság szempontjai döntenek el. A nagy központok tervezésénél nemcsak a gépész- és villamomérnöknek van szava, hanem a matematikusnak is. Sokat tanulmányozzák a központok forgalmát, a beszélgetések számát és időpontját, és ezekből számítják ki, hogy hány gépre és mennyi vonalra van szükség, valamint a város különböző pontjain elhelyezett központokat hány fővonal kösse össze. Mivel az egész rendszerből még mindig a vonal kiépítése a legdrágább, éppen ezért igyekeztek olyan megoldást találni, amely egy vonalon több beszélgetést is lehetővé tesz. Magyarországon jól bevált rendszer az ikertelefon. Természetesen ennek csak akkor van értelme, ha az előfizetők nem telefonálnak tulságosan sokat és hosszú ideig. E közös vonalú rendszerrel mindkét fél külön-külön felhívható, egymás beszélgetését nem hallgathatják ki, viszont míg az egyik előfizető a telefont használja, addig a másik készülék nem működik. Amit az előző tiz részben elmondtam a telefonról és a központokról, az csu-

nán izelítő, Mélyebben nem is akartam belemérülni, hisz a cél csak az általános tájékoztatás volt. Nem beszéltem arról, hogyan működik a pénzbedobós automata, hogyan akadályozzák meg, hogy egy harmadik fél is bekapcsolódjék a beszélgetésbe, hogyan számolják a beszélgetéseket, az időt, hogyan oldják meg a távolsági beszélgetéseknél az erősítést, és még számos dolgot nem említettem, ami a hétköznapi telefonálást elősegíti.

A következő részben befejezem a telefon ismertetését, szólok a jelenlegi kutatásokról és felvázolom a jövő kilátásait.

/Folytatjuk./

- . . . -

Dénes József:

Sportrovat

Lak István:

Turistáink Lengyelországban

1973. augusztus 1-7. között került sor a Wesselényi Sportkör turistáinak eddigi legnagyobb külföldi utazására. Az autóbusz-kirándulás során Lengyelország déli területeinek szépségeivel, nevezetesen ismerkedtünk meg.

Szövetségünk székháza elől a kora reggeli órákban indultunk el a hosszú utra. Csehszlovákia területét Ipolyságnál értük el. Besztercebányán rövid időre megszakítottuk utunkat. Innen továbbindultunk a gyönyörű, szép hegyekkel, erdőkkel szegélyezett uton észak, északkelet felé. Poprád, majd Késmárk után a Tatra hegyei között elértük a Lysa Polana határállomást és itt lengyel területre értünk. A kirándulók többsége először járt ebben az országban. Az esti órákban érkezünk meg a határhoz közel lévő Zakopánéba. Három napot töltötünk ezen a népszerű üdülőhelyen. Megismerkedtünk a várossal és környékével. A Juventur Szállóban elfoglaltuk helyünket. A következő napokon is ebben a szállodában laktunk és étkeztünk. Az esti séta után nyugovóra térünk, hogy kipihenjük a hosszú utazás fátalmait. A második napon reggeli után városnézés és kirándulás következett. Lengyel idegenvezetőnk magyarul ismertette Zakopáné történetét. A városnak ma 32 ezer lakosa van. Zakopáné Lengyelország téli fővárosa, évenként több, mint tíz millió turista jön ide, főleg télen. A környék a téli sportok igazi hazája. Nagyon sok magyar is itt tölti szabadságát. Zakopáné a lengyel Tatra központja, kb. 800 m. magasan fekszik a tengerszint felett. A várost körülvevő hegyek közül a legmagasabb a Giewont /1900 m./. A település a múlt század közepéig kis Gurál falu volt. Ezen a környéken élnek a hegyi gurál parasztok és pásztorok. Zakopáné levelgőjének tisztaságát és pormentességét egy ide látogató varsói orvos ismerte fel a múlt században. Ez időtől kezdve fejlődött és lett európai híré kiránduló- és üdülőhely a város. Ezután kimentünk a közeli Koscieliska-völgybe. A szép fekvésű völgy enyhén emelkedik a hegyek lábáig. A jól kiépített ut fából készült hidjai a Fehér patak vizét többször is átszelik. Ezen az uton kb. négy km-es szakaszon mentünk fel. Rövid időre megpihentünk a ragyogó napos időben ezen a szép helyen. Közülünk többen is

fiakerre szálltak a felfelé vezető uton, de visszafelé is igénybevették néhányan ezt a romantikus járművet. Az ut két oldalát erdővel borított hegyek övezik. A völgyben érdekes kápolna látható, amelyet a hagyomány szerint betyárok építettek, többször járt itt a híres Jánosik betyár is.

Az ebéd utáni szabad programot mindenki ajándékvásárlással töltötte. A harmadik napon délelőtt először a Tátrai muzeumba mentünk. Ebben a muzeumban a Tátra-vidék természetrajzának és néprajzának gazdag gyűjteménye látható. A néprajzi kiállításon egy fekete és fehér szobából álló teljesen berendezett gurál-házat kerestünk fel. A fekete szoba a konyhaként használt egykori szabad-tűzhelyes helyiségtől kapta nevét, a fehér szoba pedig a magyar parasztházakban található tiszta szobának felel meg. Az egykori gurál ház helyiségeiben butorok, edények, ruhák, háztartási és gazdasági eszközök vannak. A további termekben a régi tátrai parasztok, juhászok eszközeit állították ki. Ezután rövid sétát tettünk a városban, ahol még ma is több jellegzetes neogurál faház látható. Zakopánében gyakran találkozhatunk konflisokkal is, ezek jelentős személyszállítást bonyolítanak le. A séta után beszálltunk a függő felvonóba és néhány perc alatt felértünk a csaknem 1200 m magas Gubalowka hegyre. Innen szép időben csodálatos panoráma tárul a látogató elé. A kilátónál nem volt szerencsénk, mert ködös, borús idő volt. Ezen a napon ebéd után is szép program következett. Felmentünk a Lengyel-Tátra gyöngyszeméhez, a Morskie Okohoz /a tengerszemhez/. A jó félórás uton, amelyet az autóbusszal tettünk meg, teljes panoráma nyílik a Tátrára. Ezt a helyet gépkocsival nem szabad megközelíteni, innen a járműveket kitiltották. A kb. 1,5 km-es szakaszt csak gyalog vagy lovaskocsin lehet megtenni. Mire felgyalogoltunk a jól épített uton, már a nap is kisütött. Az idilli szép tó partjáról jól lehetett látni a zord csaucokat. A 34 hektáros tó kb. 1400 m. magasan fekszik. Lementünk közvetlen a tó partjára, innen gyönyörködtünk a viztükör fölé emelkedő 1000 m. magas szemközti és távoli hegyekben. A csodálatosan szép tengerszemtől lovaskocsival mentünk vissza az autóbushoz. Ezt a látnivalóban gazdag napot egy vidám műsoros este zárta le a szállóban.

A negyedik napon reggeli után bucsut vettünk Zakopánétól és elindultunk északi irányba, Katowice felé. Délelőtt ellátogattunk Auschwitzba. A város mellett a II. világháború idején a fasiszták négy millió embert végeztek ki. Az egykori haláltábor helyén ma muzeumok vannak. A muzeumok megrázó, szomorú emlékeket idéznek. Erre a borzalmakra emlékeztető helyre rengeteg ember zarándokol el, hogy lerója kegyeletét az ártatlanul kivégzettek emléke előtt. Katowicébe már a délutáni órákban érkeztünk meg. A 300 ezer lakosú város Szilézia gazdasági és kulturális központja. A következő három napot Katowice Chorzsuw nevű kerületében, a turistaszállóban töltöttük. Másnap városnézés során ismerkedtünk Katowice történetével, nevezetességeivel. Délután a ragyogó, napsütéses időben gazdag program várt bennünket a Kultur- és Üdülőkertben. A gyönyörű kert tavai, sportlétesítményei, szórakozó- és pihenőhelyül szolgálnak a város lakóinak. Mi először a skanzenbe látogattunk, ahol régi falusi házak, vízi- és szélmalom, gazdasági épületek láthatók, valamennyi felszerelve az összegyűjtött eszközökkel és szerszámokkal. A skanzenből kijövet felszálltunk a libegőre, amely tavak, virágos ligetek és különböző létesítmények felett hálad el körülbelül 6 km.

hosszan. Ezután elmentünk az állatkertbe, mely gazdag látnivalót kínált. Már este volt, amikor mikrobuszal, vidám nótaszóval szálláshelyünkre érkeztünk. Utána a szállóban magyar-lengyel baráti találkozón vettünk részt. A hatodik nap reggelén továbbutaztunk Krakkóba. A délelőtti városnéző séta során ismerkedtünk ezzel a műemlékekben gazdag történelmi várossal. Ebéd után a legnevezetesebb krakkói emlékeket néztük meg.

Szerencsére ismét olyan idegenvezetőnk volt, aki magyar nyelven, nagy lelkesedéssel ismertette a látnivalókat. Az egykori királyi székhely 1609-ig volt az ország fővárosa. Krakkó ma 700 ezer lakosu település, az ország második nagy központja. Az 1364 óta működő egyeteme mellett, ma tiz egyeteme van. A szép fekvésű város a Visztula két partján helyezkedik el. A krakkói ódon belvárost erdősáv veszi körül és választja el az új városrészeketől. A város keleti oldalán van Nova Huta, az új kohászati kombinát.

Először a Mária templomba mentünk be. Ez a kéttornyú gótikus templom tele van csodálatosan szép képzőművészeti alkotásokkal, amelyek közül kiemelkedik a fából készült hatalmas Mária-szárnyasoltár. A templomból átmentünk a Wawelbe. Ez a ma is jó állapotban lévő vár volt a királyok székhelye. Az épületekben ma muzeumok vannak. A Wawel székesegyházában hosszabb időt töltöttünk. A templom alsó részében lévő kriptákban királyok és politikusok, irók és költők vannak eltemetve. A királyi sírok között több magyar emlék fogadja a látogatót: Kinga és Hedvig királyné, valamint Báthori István sírjai. Báthori sírjánál elénekeltük a Magyar Himnuszot. A csodálatosan szép látnivalók közül csupán néhányat említettem. Este felejthetetlenül gazdag élményekkel tértünk pihenőre. Másnap, reggeli után elindultunk hazafelé. A határmenti Arva folyónál elhagytuk Lengyelországot és megérkeztünk az első csehszlovák városba, Csesky Tesinbe. Dél felé haladtunk tovább, Zsolnánál elértük a Vág völgyét, később a Garam mentén haladtunk. Rövid időre megálltunk Zólyomban, majd Ipolyságon is. Parassa-pusztánál létünk hazai földre.

Ezt a szép, tartalmas kirándulást a turista szakosztály vezetősége gondos munkával készítette elő. Az utazás sikerét nagy mértékben elősegítették a szakosztály vezetői, az idegenvezetők és a jó hangulatot teremtő autóbusszvezető.

Mi, résztvevők, köszönetet mondunk valamennyi szervezőnek ezért a felejthetetlen élményü, sok ismeretet nyújtó utazásért. Jó lenne, ha a következő évben is sor kerülne hasonló kirándulásokra, hogy közelebbről megismerjük a hazánkat körülvevő országokat.

- . - . -

Kuminka Györgyné:

Uttörőrovat

Kedves Pajtások!

Ismét eltelt egy vidám nyár és ti lebarnulva, ujult erővel köszönhetitek az 1978-79-es uttörőévet.

Az idei országos mozgalom elnevezése: "A mi világunkért", ugyanis az 1979-es év a gyermekek éve lesz. Ez az országos mozgalom - mint általános módszer - magába ötvözi és átfogja az év során megrendezésre kerülő szemléket, versenyeket, pályázatokat, akciókat, közösségi játékokat. Kiterjed a gyermekélet egészére.

Lehetőséget kínál a gyermekek életkorát és képességeit figyelembe véve sokszínű feladatok megoldására, a játékokra és szórakozásra.

Ismerjétek meg tehát a mi világunkat, a mai társadalmat, amelyben éltek, tanultok, s amelyben majd alkotni, dolgozni fogtok; azt a világot, ahol szüleitek, testvéreitek, barátaitok, nevelőitek élnek - s ahol elődeitek, példaképeitek küzdöttek, dolgoztak és amelyet örökségül hagytak a mai nemzedékre.

Az uttörővilág, a gyermekvilág mutatkozzék meg abban is az ideai mozgalmi évben, hogy szerezzetek az eddiginél is több barátot a felnőttek, a KISZ-esek körében, akik készek a jövő nemzedékének segítésére, közösségi életünk gazdagítására.

"A mi világunkért" országos mozgalom az uttörőév aktuális feladataihoz igazodva - a Csapatvezetőség és az Uttörőtanács döntése alapján - őszi, téli és tavaszi szakaszokra, akciókra bontható.

1. Őszi időszak: /szept., okt., nov./

A mozgalomba a jelentkezés a fegyveres erők napján, a csapatzászló ünnepén a hagyományok szerint történik. Ekkor kapják a rajok és őrök a csapattól megbízatásaikat, és tehetnek vállalásokat a csapatprogram végrehajtására.

60 évvel ezelőtt, 1918. nov. 24-én alakult meg a Kommunisták Magyarországi pártja. Ez alkalomból köszöntések intézetünk párttagjait! Az őszi időszak a kirándulások és sportrendezvények ideje is. Ezt használják ki minnél jobban a kisebb közösségek!

2. Téli időszak: /dec., jan., febr./

A vidám, hagyományos Téliapó-ünnepély mellett decemberben megemlékezünk a KIMSz megalakulásának 60. évfordulójáról, pedagógus KISz szervezetünkkel közös rendezésben.

E hónap végén pedig egy egész évig tartó ünnep kezdődik: a gyermekek nemzetközi éve.

365 napot át rátok tekintenek a felnőttek, a világ haladó közvéleménye. Januárban a hagyományos "Ki mit tud?", februárban pedig a farsangi bál kerül megrendezésre.

Közben sportversenyek, sakk-vetélkedők, és nem utolsósorban a kerületi és nevelőotthoni kulturális szemlék is lezajlanak.

3. Tavaszi időszak: /márc., ápr., máj./

E szakasz kiemelkedő eseménye a forradalmi ifjúsági napok, azon belül is a Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásának 60. évfordulója, amely jó alkalom arra, hogy bemutassátok a mi világunkért országos mozgalomban végzett munkátok eredményeit.

A három nagy tavasz /1848, 1919 és 1945/ méltó megünneplése után eljön az értékelések ideje.

Hogyan álltatok helyt a tanulásban, a munkában, a sportban, a kulturális és mozgalmi élet terén.

Az őszi munkától a csapatmunkáig a számadás a csapatparlamentekben történik, mely az 1978-79. uttörőév értékelését, s egyben az uttörőnyár kezdetét is jelenti majd.

Itt számot adunk arról, hogyan éltünk jogainkkal és kötelességeinkkel, s hogyan él ma Magyarországon a Gyermekvilág, illetve annak egy kis része, a mi uttörőcsapatunk kis közössége.

Záró akkordként - immár hagyományosan - a gyermeknap alkalmából megrendezett uttörő- és kisdobosavatás, illetve a jövő évi új uttörőtanács megválasztása lesz az ideai uttörőév méltó befejezése.

Pajtások! Azt hiszem sikerült egész röviden vázolni nektek az előttünk álló szép feladatot, s most már csak rajtatok múlik, hogy - felnőtt vezetőitek segítségével - ezeket végre is tudjátok hajtani!

Várjuk további ötleteiteket, és sok sikert, jó egészséget, sok szép elményt kíván nektek az 1978-1979-es uttörőév kezdetén: Pényi Endróné és a Csapatvezetőség.

. . . .

Fejtörő

Pajtások! Ujból indul a fejtörő játék. Röviden ismertetem a verseny lényegét.

A vetélkedő nyolc fordulóból áll. Egy fordulóban öt kérdést teszünk fel. Minden választ egytől, öt pontig értékelünk. A kiugróan szép válaszáért jutalom pont is kapható. A megfejtéseket írásban, minden hónap 21-ig Kuminka Györgyné tanárnőhöz juttassátok el! A tanév végén az első három helyezett értékes jutalomban részesül.

A játékhoz minden versenyzőnek sok sikert kívánunk!

E havi kérdések:

1. Hány tagállama van jelenleg az ENSZ-nek? Legutóbb melyik állam nyert felvételt?
2. Ki írta a "Ballagó idő" című regényt?
3. Kinek az emlékére írta meg Bartók Béla első szinfónikus művét?
4. Melyik az az utvonat, amelyet léggömbön tettek meg az utóbbi időben?
5. Bármely négy, különböző, egyjegyű számból összesen hány olyan háromjegyű számot lehet kialakítani, amelyben a számon belül azonos számjegy nem szerepel?

- . . . -

Előfizetés folyóiratainkra

Felhívjuk kedves olvasóink figyelmét, hogy az 1979. évi folyóirat-előfizetéseket a területileg illetékes megyei szervezetek irodáiban 1978. november 25-ig eszközöljék.

Budapesti előfizetőink november 15. és december 31. között a Budapesti és Pest megyei Szervezet irodájában a jövő évi tagdíjak befizetésével, valamint a villamos- és autóbusszbérletek átvételével egyidejűleg fizethetnek be folyóiratainkra.

- . . . -

IBUSZ társasutazás tagjaink számára

1979. június második felében 1100 km-es autóbussz-társasutazást szervezünk Bácsbe és Máriazellbe félpenziós ellátással.

A tervezett program:

- 1.nap /péntek/ Indulás délben 13 órakor Budapestről a Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége székháza elől.
Utazás Mosonmagyaróvárra, vacsora és szállás a Minerva Motelben.
- 2.nap /szombat/ Reggeli a szállodában, majd utazás Ausztriába. Vacsora és szállás Bécsben. Délután látogatás a Práterbe.
- 3.nap /vasárnap/ Reggeli, majd 9 órától városnézés Bécsben, /látogatás Schönbrunnban/. Délután szabad program vagy kirándulás a Bécsi Erdőbe /Kahlenberg és Grinzing/. Vacsora és szállás Bécsben.
- 4.nap /hétfő/ Reggeli a szállodában, majd elutazás Mariazellbe. Ebéd Mariazellben, majd Bécsen keresztül hazautazás.

Részvételi díj előreláthatólag kb. 2.700 Ft. Költőpénz: 230 Schilling /333.-Ft/. Utlevél: 400.-Ft. Jelentkezni lehet a Szövetség Székházában a Turista Szakosztály csütörtök esti összejövetelein a 600.- Ft-os uti előleg és a 400.-Ft-os utlevélköltség egyidejű befizetésével. Jelentkezési határidő: 1973. december 20. Akik ennél korábban iratkoznak fel, természetesen a jelentkezés sorrendjében előbb biztosíthatják helyüket.

- . - . -

Közlemények

Lakás kiutalással rendelkező fiatal házaspár 5 éves kislánnyal körülbelül egy évre a XI. kerületben butorozatlan albérleti szobát keres. Ezalatt szívesen vállalja idős sorstárs gondozását is. Levelet "Alkalmazkodó" jeligére a szerkesztőségbe vár.

. . . . .

Elcserélném egy szoba komfortos, alacsony bérű, gázfűtéses, telefonos főbérleti lakásomat két szoba komfortosra Budapest belterületén ráfizetéssel. Érdeklődni lehet egész nap az alábbi címen: Tóth Sámuelné, 1011 Budapest, I.ker. Fő utca 40.sz. 2/1o. Telefon: 162-161

. . . . .

Házasság céljából megismerkednék gyengénlátó /sikírást olvasni tudó/ sorstársnővel. Negyven éves, 170 cm.magas, egyedül élő, elvált ember vagyok. Vidéki városban saját lakással, jó nyugdíjjal rendelkezem. Minden levélre válaszolok. Címem: Nagy Károly, 3800. Mezőkövesd, Ádám ut 32.